

GROMNICA (61) *sb f*

gromnica (60), **gromlica** (1) *LibMal*.

-o- (7), -ó- (4); -o- : -ó- *SarnStat* (5 : 1); a *jasne*.

sg N gromnica (8). ♦ *G* gromnice (1). ♦ *A* gromnicę (2) [*w tym*: -ą (1)]. ♦ *I* gromnicą (2). ♦ *L* gromnicy (1). ♦ *pl N* gromnice (4). ♦ *G* gromnic (21). ♦ *A* gromnice (9). ♦ *I* gromnicami (7). ♦ *L* gromnicach (6); -ach (3) *GórńDworz*, *RejZwierc*, *StryjKron*, -ach *SarnStat* (2), -(a)ch (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Poświęcona świeca, podawana umierającemu człowiekowi, symbolizująca światło wieczne, zapalana dla odegnania złych mocy, klęsk żywiołowych itp.; *cereus Murm*, *Myrner*¹, *BartBydż*; *tonitrualis candela Cn* (35) : *Murm* 126; *Mymer*¹ 7v; *BartBydż* 26b; Item V Bernardinow wkołszye gromlicą vkradł kthora przedall wapteczę za 4 grońche *LibMal* 1547/136v; *RejKup* x2; Iż ná kotorymby kolwiek mieyfcu/ była zápaloná tá gromnicá/ y położoná/ odstąpił/ y drzał Dijabeł y vciekał przed strachem *KrowObr* 89; Powiedz mi/ s kthoregoś to piłmá Świętego wziął/ áby Pan Bog miał ná świece martwe wylewać/ ktore wy od gromu Gromnicami zowiecie/ fwoie błogofławieństwo/ y łaskę fwoię? *KrowObr* 89v, 89 [3 r.], 89v *marg*, Rr3v; Nászy kfięza podnořząc/ gdy gromnicę święcá/ Włóżywřzy ná nię błářká/ co teř z wołku kręcá *RejZwierz* 106v, 106, aa3; *Mqcz* 120b; nie řtáwiałci ten řwieczek/ áni obrařkow po řciánach wieřzał/ nie wołáłci gromnice *RejPos* Ooo3v; Pátrř we Mřřzale w modlitwie ktorá gromnice czáruia ktorá mař y w Báiendách, *CzechRozm* 194v *marg*.

W połączeniach szeregowych (8): Izali do nich kiedy mówił. Zegnaycie Wodę/ Sol/ Złoto/ Gromnice/ Báránki/ Kołatze/ Ziele/ Bágnó/ Ogień Rąbki/ etc. *KrowObr* 125v; Darmo y ony kreřłáne krzyře/ ktore třynicie rękomá nád wodą/ nád chlebem/ nád winem/ nád folą/ nád ogniem/ gromnicami/ zielim/ bágnem/ báránki/ kołatzmi/ kádzidłem/ mirřą/ złotem? *KrowObr* 239, 119, 125, 185v; *RejAp* 136v; Bo v nas płatnieyřza kápicá/ gromnicá/ bylicá/ odpuřty/ řuchoty/ kádzidło/ kropidło/ niřli řczyre á dobrothliwe řłowá iego *RejPos* 29v; *Skarřyw* 114.

W charakterystycznych połączeniach: gromnica woskowa; gromnice czarować, lepić, święcić, żegnać; gromnic czarowanie (2).

Szeregi: »(nie) gromnica, (ani) błázejek; błázej i z gromnicą« (3; 1): Pořtawnyky/ y gromnicze Błázeyky/ y ine řwieczie. Czós ie bogu ku tčy palył *RejKup* k8; Ale gorřzy kágániec co im w piekle řwiecá/ Wierę tá m nie pomoře błázey y z gromnicą. *RejWiz* 38v; *RejPos* 225v, 305.

»řwieca, (i, albo) gromnica« [*řzyk* 3 :1] (4): á ponim zářię drugi Papieřř Sergius nierychło řwiece álbo iáko ie wy zowiecie gromnice lepił/ áby obroná były náprzeřiwko gromu y Dijabłu. *KrowObr* 89v, 80v, 241; *SkarKaz* Oooo2d. [*Ponadto przy innym szeregu 1 r.*]

W przen (1) :

Szereg: »řwieca, gromnica« (1): gdy przez onę ciemną řtronę y mieřřkánie řmierci poydziem. Tá m řię ná m tá řwieca przydá/ tá m tá gromnicá pořřuřy/ która ieff Iezus Chryřtus. *Skarřyw* 115.

2. Święto Oczyszczenia Najřwięřszej Marii Panny, czyli Matki Boskiej Gromnicznej, przypadające na dzień, 2 lutego; *Candelaria*, *Februa festa a. piamina*, *Purificatae Deiparae sacer dies Cn* [tylko w *pl*] (26) : *Opecřyw* 25; Ořtatek zimy pocřáwřzy około Gromnic ář blisko ku Wielkiej noci řtále zima pořtoi *LudWieř* B; trzy kroć řye řchodzą ná Rathuřř Krák: do roku/ Ná Gromnice/ ná S. Stániřław Máia/ y

ná S. Michał *GroicPorz* bbv; *Goski* A5v; *BielKron* 386v; Ewányelia ná dzyeń ofiárowánia Páńńkiego do kościoła wedle vltáwy zakonney co dziś Gromnicámi zowiemy. *RejPos* 55; *ZapKościer* 1585/61 [3 r.], 1588/75v; *ActReg* 55; *LatHar* 397, 481; Piérwzé Roki w Poniedziálek po Grómnicach w Srzeńlku. *SarnStat* 734, 741, 899.

Wyrażenia: »dzień Gromnic« (3): Ná dzień Gromnic abo oczyszczenia przenaświétfzey Matki Bożey kazanie krotkie. *SkarŻyw* 111, 507 [2 r.].

»święto Gromnic« = *festum Purificationis Mariae* *JanStat* (4): Oczyszczenie B. P. Máryey. álbo święto Gromnic. *LatHar* [++]v; *SarnStat* 1069, 1080, 1109.

Wyrażenie przyimkowe: »o Gromnicach« = *w dniu 2 lutego* (3): Więc iż było o gromnicach/ kiedi wilcy ftádem chodzą/ rádzili miedzy łobą/ iákoby noc tę przełpác/ á wilcy żeby ktorego z nich nie ziedli. *Górndworz* P5; *RejZwierc* 120; *StryjKron* 315.

Synonim: 1. *świeca*.

ZZa